

'Gemeenten moeten een goede prijs krijgen voor groenafval, in plaats van er dik voor te betalen'

Brabantse gemeenten richten biomassa-plein op

Best, Schijndel, Sint-Michielsgestel, Vught en Boxtel gaan samen een biomassa-plein opzetten. Dit schopt tegen het zere been van de markt, maar de gemeenten zijn volhardend. 'We hebben jarenlang betaald voor groenafval dat de aannemer met winst doorverkocht aan de centrales. De tijd is gekomen dat gemeenten en landschappen voor zichzelf moeten zorgen,' aldus Daan Arkesteijn van de gemeente Boxtel.

Auteur: Santi Raats

Deze gemeentegroep is niet de eerste groep die samenwerkt op het gebied van biomassa. In 2011 sloten Bernheze, Oss, Veghel, Sint-Oedenrode en Uden een contract af met biomassa-energiecentrale Attero voor de biomassasatvoer (gft en gemeentelijk groenafval naar een nieuwe centrale in Odiliapeel). Nu gebeurt er in Noordoost-Brabant iets anders: onder leiding van programmamanager Duurzame Campus van de gemeente Boxtel, Daan Arkesteijn, pakken de gemeenten Best, Schijndel, Sint-Michielsgestel, Vught en Boxtel het anders aan; zij verzamelen het groenafval niet alleen om dit naar één centrale locatie te brengen, maar ook verwerken zij het afval eigenhandig tot houtchips. Het geld dat zij daarmee verdienen, willen ze steken in het onderhoud en beheer van openbaar groen en landschap.

Dik betalen, maar ook minder budget

Had het water hun niet tot de lippen gestaan, dan waren zij er wellicht nooit op gekomen om dit zo te doen, volgens Arkesteijn. Hij legt uit: 'Gemeenten zien hun gelden voor onderhoud en beheer elk jaar weer minder worden en ze betalen nu aan de voorkant veel geld per ton om al het gemeentelijke en particuliere groenafval te laten verwerken. Dit geld betalen gemeenten aan de aannemers die in grote contracten al het afval hebben aanbesteed. Maar deze aannemers verkopen dit verwerkte groenafval in de vorm van houtchips voor veel geld, laten we zeggen 25 euro per ton, weer door aan de biomassa-centrales. Dus we betaalden enerzijds dik voor groenafval en er werd door anderen tonnen aan verdiend. Groenafdelingen krijgen ook steeds minder geld voor beheer en onderhoud van openbaar groen en landschap. De kwaliteit daalt aanzienlijk. Ook met landschapsorganisaties gaat

het slecht. Het is dus tijd dat gemeenten en deze organisaties werk en geld naar zich toe gaan trekken. Op verzoek van wethouder Van der Wiel van de gemeente Boxtel ben ik erbij betrokken en gaan we flink gas geven om dit project voor elkaar te krijgen.'

Geen biomassa-centrale, maar wel groenverwerking tot chips

De vijf gemeenten hebben het initiatief financieel fors tegen het licht gehouden en alles laten doorrekenen. 'Het Europese project Timber heeft voor ons berekend hoe kansrijk biomassa is voor onze regio. De provincie heeft hiervoor subsidie aan ons verstrekt om dit door Timber te laten uitrekenen. De uitkomst was dat biomassa kans van slagen heeft in onze regio. Daarna heeft adviesbureau Triple E een businesscase voor ons gemaakt die prima uit blijkt te kunnen komen: we zamelen zelf het groenafval in en halen er zelf

rendement uit door het hout te verwerken tot chips. We willen niet investeren in de oprichting van een biomassacentrale, want deze markt is te risicovol voor ons. Een voorbeeld: in Amerika is schaliegas in opkomst, waardoor de kolenmijnen een gigantische terugloop zien en kolen spotgoedkoop zijn. In Nederland liggen de gascentrales momenteel stil omdat alles op kolen wordt gestookt. Indien schaliegas in Nederland opkomt, dan is dat mogelijk een grote concurrent voor de biomassacentrales. Wanneer we ons groenafval niet als chips kwijt zouden kunnen, kunnen we er altijd nog compost van maken, of het afval op de gewenste manier prepareren voor de *bio-based economy*, waarbij nieuwe producten uit restafval worden gemaakt. Behalve voor biomassa is er met name voor compost een goede markt.'

Gemeenten maken de markt niet kapot

Dit ondernemerschap door de gemeenten valt niet goed bij de marktpartijen. Arkesteijn weet dat er nu al door lokale aannemers actief wordt gelobbyd tegen het initiatief door twijfel te zaaien. Hij beargumenteert waarom het belangrijk is om de rug recht te houden: 'Dit is een goed initiatief. We hebben als gemeenten steeds minder geld en de groenafdeling wordt van verschillende kanten uitgeknepen. Maar ook het informatie-

centrum van Staatsbosbeheer is onlangs omgebouwd tot een winkel. Mooie winkel hoor, maar heel treurig om te zien dat het moet. Er is geen geld voor groen momenteel. Dat is een bijkomend argument om ons af te vragen waarom we geld zouden betalen voor iets waaraan we kunnen verdienen. Een biomassaplein draaien lukt met drie of vier werknemers. Wij nemen dus niet een schrikbarend aantal banen weg uit de markt, aangezien een lobbyist zou kunnen beargumenteren dat we mensen, banen of zelfs een gehele markt kapot zouden maken. Daarnaast hebben de marktpartijen naast groenafval ook nog andere afvalstromen waar zij geld mee verdienen; te denken valt aan huisafval, houtplanken, plastic en noem maar op.'

Marktpartijen kunnen partner worden

Arkesteijn is er klaar mee gepiepeld te worden als gemeente; dat straalt van hem af. Hij klinkt strijdbaar: 'Gemeenten hebben jarenlang fors betaald omdat een marktpartij een goed idee had. Prima. Maar het ondernemersrisico bestaat eruit dat een ander gaat concurreren en dan moet je wat anders bedenken. Vanaf nu moeten deze verwerkers het dus doen zonder ons gemeentelijk groenafval.' Zijn stem wordt wat milder. 'Wellicht zullen wij als gemeenten de taak van het verwer-

ken alsnog overlaten aan marktpartijen, maar dan niet door middel van een uitknijpprijs, echter wel door middel van een goede aanbesteding. Als marktpartijen slim zijn, worden zij partner en kunnen ze toch nog wat verdienen.'

Zelf chips maken

Toch heeft het gemeentelijk gezelschap zich laten inlichten over wat er komt kijken bij eigen verwerking van groenafval tot houtchips. 'We moeten dan machines aanschaffen. Dat zullen goede machines moeten zijn omdat de chips van hoge kwaliteit moeten zijn. Zeven moet bijvoorbeeld heel goed gebeuren. Ook informeren we naar de vraag vanuit de markt zoals die van de ovensystemen. Zo zijn er al ovens die zestig procent vocht aankunnen. Dat scheelt weer bij het drogen.' In 2017 kan het werk van start gaan omdat de gemeenten nu nog afvalcontracten hebben met aannemers. Deze moeten eerst allemaal herzien worden. 'De betrokken gemeenten kunnen deze vroegtijdig beëindigen; hoe sneller hoe beter. Deze biomassatrein missen door weer voor tien of vijftien jaar vast te zitten aan een aannemer, gaat een gemeente veel geld kosten.' Niet iedereen kan op deze trein springen. Volgens de berekeningen is het winstgevend om met zes, maximaal zeven gemeenten in een dergelijk

Visualisatie van het biomassaplein.

Daan Arkesteijn, gemeente Boxtel.

initiatief te stappen. Arkesteijn legt uit: 'Transport is best duur, dus we moeten de activiteiten in een beperkte regio houden. Daarnaast is het belangrijk om partners zo lokaal mogelijk te houden omdat je met hen de beste afspraken kunt maken.'

Winst gaat in de pot

De gemeenten beogen geen winst; de gemeenteraden zijn al tevreden als er onder de streep geen minbedrag zichtbaar is. Dat gebeurt boekhoudkundig na drie jaar, door de afschrijving van de verwerkingsmachines en het inwerken van de mensen en het laten draaien van het gehele systeem. Na drie jaar zal er volgens het businessmodel echter wél winst worden gegenereerd, want het product zal volgens marktconforme prijzen doorgezet moeten worden. Daar hebben de vijf Noordoost-Brabantse gemeenten een oplossing voor bedacht. Maar daarnaast wordt het verdiende geld gestoken in het op te richten 'landschapsfonds'. Van dit geld worden initiatieven op het gebied van beheer en onderhoud van openbaar groen of landschap betaald. Als alles goed gaat, willen zij actief hun kennis delen met andere gemeenten en landschapsorganisaties. Arkesteijn: 'Een voorbeeld is dat onze gemeente Boxtel vroeger vol hing met bloemen. Nu is daar al geruime tijd geen geld meer voor en is het groen teruggebracht tot een minimum. Met het verdiende geld kunnen we er weer aan gaan denken om bermen in te zaaien met vrolijk spul, of om akkerranden voor bewoners en toeristen interessant te maken. Maar niet alleen

gemeenten profiteren van dit fonds. Samen met Helicon willen we, eventueel in samenwerking met boomkwekers, een opleidingskwekerij opzetten voor onder andere oude populierensoorten, waarbij de school (veredelings)expertise inbrengt en werklozen werkervaring op kunnen doen. Hiermee brengen we het populierenlandschap terug en geven we een sociaalmaatschappelijke betekenis aan de kwekerij. Ook Staatsbosbeheer en de Rabobank hebben zich enthousiast getoond. Staatsbosbeheer wil een x-ton aan snoeihout bij ons brengen. In ruil daarvoor krijgen zij een vergoeding voor de ruwe biomassa en daarnaast een vergoeding uit dit fonds. Dit geld kunnen zij goed gebruiken. Maar dit geldt niet alleen voor Staatsbosbeheer, want ook andere natuur- of landschapsorganisaties zoals Brabants Landschap en kleine landgoederen kunnen onze partner worden en meedelen in de winst. Groen- en snoeihout is voor hen dan ook geen kostenpost, maar een geld genererende post.'

Enthousiasme bij biomassacentrale

Een biomassacentrale uit Eindhoven heeft zich al gemeld bij de gemeente Boxtel. Deze gaf ruiterlijk toe dat het gemeentelijk initiatief hem overkwam als zeer betrouwbaar en dat hij graag partner zou worden tegen de tijd dat het werk gaat draaien. 'Natuur heeft nu échte waarde gekregen,' klinkt Arkesteijn blij. 'Groene mensen vonden dat altijd al wel, maar economen niet. Nu heeft groen ook waarde in de ogen van economen, zeker met de opkomst van de bio-based economy in Nederland en Europa. Natuurlijk moet men per geval bezien of een dergelijk biomassa-initiatief past in de regio of niet. Walcheren, een schiereiland met drie gemeenten, heeft bijvoorbeeld bijna geen bomen staan. Daar zou weer iets anders kunnen, bijvoorbeeld met grassen. Maar een gebied zoals de Veluwe, waar duizenden bomen per gemeente staan en veel landschap te onderhouden is, doet er verstandig aan om geld met zijn hout te gaan verdienen.'

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-3922>

Jack Dikmans, gemeente Vught.

Jack Dikmans, operationeel manager bij Vught, waarschijnlijk een van de deelnemende gemeenten: 'De raad is aan zet als het om de investering gaat die benodigd is voor het biomassaplein. Een en ander is afhankelijk van hoe we het plein vorm gaan geven en wie welke werkzaamheden uit gaat voeren. Het college heeft besloten om, onder voorwaarden, gezamenlijk het plan verder te onderzoeken en uit te werken. Dit initiatief sluit goed aan bij het collegeakkoord waarin duurzaamheid een van de speerpunten is. Zelf vind ik het biomassaplein een goed idee. We hebben het snoeien van de bomen uitbesteed aan de aannemer. Het hout vervalt aan hem. Als we besluiten om zelf het hout te houden, kunnen we dit inbrengen in het biomassaplein.'

Vooruitlopend op de besluitvorming over het biomassaplein nemen we intussen de biomassa op de milieustraat al sinds twee maanden afzonderlijk in. Hiervoor hebben we speciale vakken ingericht. In het regulier groenonderhoud van Beheer Openbare Ruimte houden we al een aantal jaren het schoffelveuil en blad apart van de houtachtige afvalstromen. Kortom, we zijn er helemaal klaar voor om ons aan te sluiten bij het biomassapleininitiatief.'